

Л.І. Безгінова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ОЦІНКА РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ РИТЕЙЛУ

У сучасних умовах проблема розвитку підприємств ритейлу набуває актуальності. Саме існування підприємства залежить від того, наскільки швидко і успішно воно адаптується до змін зовнішнього середовища. Забезпечення розвитку підприємств ритейлу є запорукою виживання та основою стабільності їх положення на ринку, забезпечує перевагу в залученні інвестицій, отриманні кредитів, залученні покупців, найманих кваліфікованих кадрів. Потреба у вирішенні проблем розвитку підприємства обумовлює необхідність дослідження методичних підходів до оцінки рівня розвитку, виявлення чинників, які негативно впливають на розвиток та зниження їх негативного впливу.

У науковій літературі представлена велика кількість методів, що дозволяють проаналізувати розвиток підприємства. Існуючі методи сфокусовані на аналізі великої кількості різноманітних показників, що створює складності при їх розрахунку і узагальненні.

Аналіз наукових джерел виявив відсутність єдиного підходу до побудови відповідного алгоритму оцінювання розвитку. Показники, що використовуються в різних методиках оцінки, суттєво відрізняються в кількісному відношенні та за методикою розрахунку. Об'єктом вивчення здебільшого є промислові та сільськогосподарські підприємства або підприємницькі структури. Підприємствам інших сфер діяльності, зокрема ритейлу, практично не приділяється увага.

Серед загальної різноманітності методів, що застосовуються для оцінки розвитку підприємств, зроблена спроба об'єктивно виділити найбільш прийнятні. Звичайно кожна організація підбирає методику виходячи з потенційних можливостей, напрямків і специфіки діяльності, бажаних результатів. У таблиці наведена характеристика методів за різними параметрами, у межах яких проведено порівняння: переваги і недоліки методик оцінювання, простота (прості, помірно прості, помірно складні, складні), сфера застосування (універсальні та застосовані в підприємствах певної галузі), можливість застосування в підприємствах ритейлу. Відповідно до результатів, існуючі методи оцінювання розвитку було розділено на дві групи:

1) методи, які доцільно використовувати під час оцінки розвитку підприємств ритейлу (універсальні);

2) методи, які можуть бути умовно використані під час оцінювання, тобто мають бути доповнені показниками, що враховують галузеву специфіку в ритейлі.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика методів оцінювання розвитку підприємства

Критерії порівняння	Оцінювання рівня розвитку підприємства як ступеня реалізації потенціалу (В. Самуляк, Р. Фешур)	Оцінювання рівня розвитку підприємства за фазою розвитку підприємства (В. Пономаренко, О. Тридід, М. Кизим)	Методичний підхід до визначення рівня розвитку промислових підприємств (А. Баланович)	Методика оцінки розвитку підприємства (О. Давидова)
Переваги	Визначає фактично використаний потенціал підприємства на основі інтегральної оцінки потенціалу та ступеня можливості збалансованого розвитку підприємства	Комплексний. Оцінювання відбувається за допомогою якісних і кількісних критеріїв. Інтерпретація результатів здійснюється з урахуванням фази життєвого циклу підприємства	Комплексний метод інтегральної оцінки на базі використання багатовимірного факторного аналізу, враховує масштабність підприємств та орієнтацію їх збуту	Комплексний підхід на базі інтегрального показника. Оцінювання відбувається за допомогою якісних і кількісних складових, які охоплюють всі сфери діяльності підприємства
Недоліки	Обмежене коло параметрів розвитку. Використання переважно прогнозної інформації	За результатами оцінки показує лише динаміки стану розвитку підприємства	Обмежена кількість факторів, що в найбільшій мірі характеризують рівень розвитку підприємства	Трудомісткість розрахунку
Простота застосування	Помірно складна	Помірно складна	Складна	Помірно складна
Сфера застосування	Універсальна	Універсальна	Промислові підприємства	Підприємства готельно-ресторанного господарства
Можливість застосування на підприємствах ритейлу	Застосуємо	Застосуємо	Застосуємо з урахуванням доповнення показниками, що враховують галузеву специфіку	Застосуємо з урахуванням доповнення показниками, що враховують галузеву специфіку